

مروری بر تجربه مناطق آزاد تجاری - صنعتی در چین

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
۱. تاریخ تحولات مناطق آزاد چین.....	۲
۲. عوامل موفقیت مناطق آزاد چین.....	۵
۲-۱. بستر نهادی.....	۶
۲-۲. زیرساخت‌های اقتصادی.....	۸
۲-۳. سیاست‌ها و مقررات.....	۱۰
۳. درس‌های تجربه مناطق آزاد چین.....	۱۲
منابع و مآخذ.....	۱۴

مروری بر تجربه مناطق آزاد تجاری - صنعتی در چین

مقدمه

منطقه آزاد صنعتی - تجاری منطقه‌ای است خارج از مرزهای گمرکی که در چارچوب قوانین خاصی اداره می‌شود، در آن منطقه فعالیت‌های اقتصادی از معافیت مالیاتی برخوردار هستند و تجارت آزاد، بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی مجاز است.^۱ اولین منطقه آزاد با هدف تولید برای صادرات در سال ۱۸۸۸ میلادی در بندر هامبورگ آلمان ایجاد شد. در سال ۱۹۳۴ ایالات متحده آمریکا لایحه ایجاد مناطق آزاد را تصویب کرد. همچنین در سال ۱۹۶۵ هند، به‌عنوان نخستین کشور آسیایی به تأسیس منطقه آزاد اقدام نمود. در دهه‌های ۱۹۷۰-۱۹۸۰ به توصیه سازمان‌های بین‌المللی، تأسیس مناطق آزاد به‌عنوان ابزار توسعه اقتصادی در کشورهای مختلف جهان در دستور کار دولت‌ها قرار گرفت. در حال حاضر بیش از ۸۵۰ منطقه آزاد با تعریف و کارکرد عمومی آن و بیش از ۱۹۰۰ منطقه با تعاریف خاص در سطح جهان وجود دارد.^۲

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در تبصره «۱۹» قانون برنامه اول توسعه،

۱. سیدفخرالدین انوار، قشم و تجربیات توسعه، جلد سوم، انتشارات سازمان منطقه آزاد قشم، ۱۳۸۴، ص ۹.

۲. همان، ص ۱۰.

ایجاد مناطق آزاد تجاری - صنعتی به تصویب رسید. در اجرای این تبصره، دولت ایجاد سه منطقه آزاد تجاری - صنعتی قشم، کیش و چابهار را در سال ۱۳۶۹ اعلام کرد. قانون چگونگی اداره مناطق آزاد در شهریور ۱۳۷۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در سال ۱۳۸۲ محدوده‌ای از شهرستان‌های آبادان، خرمشهر، جلفا و بندرانزلی نیز به‌عنوان سه منطقه آزاد جدید به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. با توجه به عدم تحقق بسیاری از کارکردهای مطلوب مناطق آزاد در ایران، این گزارش با هدف بیان تجارب مناطق آزاد چین به‌عنوان یک تجربه موفق تهیه شده است.

۱. تاریخ تحولات مناطق آزاد چین

در دومین اجلاس یازدهمین کمیته مرکزی حزب کمونیست چین در دسامبر ۱۹۷۸، سیاست اصلاحات و درهای باز اتخاذ و مقرر شد به‌تدریج پنج شهر ساحلی به‌عنوان مناطق ویژه اقتصادی انتخاب شود تا از طریق ارتباط و همکاری با مناطق و کشورهای جنوب شرقی آسیا به اهداف توسعه و بازسازی اقتصادی چین کمک کنند. این مناطق ویژه عبارتند از: شهرهای «شن‌جن»^۱ برای ارتباط با هنگ‌کنگ، «جوحای»^۲ برای ارتباط با ماکائو، «شان‌تو»^۳ برای ارتباط با کشورهای آسیای جنوب شرقی و «شیامن»^۴ برای ارتباط با تایوان. پس از آن نیز جزیره «حانیان»^۵ در جنوبی‌ترین نقطه

1. Shenzhen
2. Zhuhai
3. Shantou
4. Xiamen
5. Hainan

چین به عنوان منطقه ویژه اقتصادی اعلام شد.^۱

در سال ۱۹۸۴ به ۱۴ شهر ساحلی چین اجازه تأسیس مناطق آزاد تجاری داده شد و در سال ۱۹۹۰، منطقه اقتصادی «پودونگ» با مساحت ۵۱۸ کیلومتر مربع در ناحیه شانگهای به عنوان پروژه ملی تصویب شد. در این پروژه ایجاد مناطق مالی، تجاری، صنعتی، فراوری صادرات و جذب دانش فنی در محدوده‌های مجزا در نظر گرفته شد. در سال ۱۹۹۲ سیاست‌های ترجیحی به شهرهای استان‌های ساحلی به خصوص در مجاورت رودخانه «یانگ تسه» و تعدادی از شهرهای مرز شمال شرقی گسترش یافت. تأثیر ایجاد مناطق آزاد تجاری در میزان افزایش تولید این بخش‌ها منعکس شد. برای مثال در منطقه «شن جن» تولید در سال ۱۹۹۰ نسبت به سال ۱۹۷۹، ۷۰۰ درصد رشد داشت. رشد درآمد این منطقه در همین زمان ۵۸۰ درصد، رشد تولیدات صنعتی ۲۶۸۰ درصد، رشد صادرات ۳۲۰۰ درصد و رشد سالانه تولید، بیش از ۴۷ درصد بود.^۲

مناطق ویژه میدان آزمایشی برای اصلاحات ساختار اقتصادی و پنجره‌ای به روی خارجی‌ها هستند. بنابراین اصلاحات عمیق، بهینه‌سازی تولیدات، ارتقای تکنولوژی، بهبود اجرای امور اقتصادی، حضور در عرصه رقابت بین‌المللی و مبادلات بازرگانی از مواردی است که به وسیله این مناطق دنبال شده است. در تجربه چین، قبل از ایجاد مناطق ویژه و آزاد، تجربه اندکی در روابط تجاری با شرکت‌های خارجی و مدیریت ارز وجود داشت. بنابراین محیط سرمایه‌گذاری در اوایل دهه ۱۹۸۰ برای اجرای اقتصاد بازار مناسب نبود، اما به تدریج، افراد و بخش‌های دست‌اندرکار که

۱. احمد معصومی‌فر، الگوی توسعه اقتصادی چین، انتشارات سروش، ۱۳۸۴، ص ۲۰۸.

۲. فرزانه نیازمند، «راهنمای صادرات به چین»، انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۹، ص ۷۱.

تجربه اندک و آموزش‌های پایینی داشتند، در جریان کمک‌ها و آموزش شرکت‌های خارجی قرار گرفته و تجارب مفیدی کسب کردند. مناطق آزاد از نظام مدیریت بسته به اقتصاد رقابتی و توسعه اجتماعی تغییر جهت داده و با گسترش و افزایش سیاست‌های ترجیحی موفق شدند سرمایه‌های زیادی را از چینی‌های خارجی و دیگران جذب کنند. اگرچه سیاست‌های اجرائی در این مناطق به وسیله دولت مرکزی اتخاذ شده و از خط‌مشی اقتصاد متکی بر برنامه‌ریزی تبعیت می‌کنند، اما عملاً نیروهای بازار نقش اصلی و عمده را در این مناطق دارند. دولت مرکزی برای روند توسعه این مناطق سه مرحله را در نظر گرفته است که عبارتند از:^۱

۱. دوره ابتدایی از زمان بنیانگذاری و تأسیس تا ساخت امور زیربنایی.

۲. مرحله توسعه و ساختن یک اقتصاد متکی بر صادرات.

۳. مرحله شتاب در رشد و توسعه مناطق (از سال ۱۹۹۰ به بعد).

در سال ۱۹۹۴ تولید ناخالص داخلی پنج منطقه ویژه اقتصادی با ۲۲/۴ درصد رشد نسبت به سال ۱۹۹۳ به میزان ۱۷/۸ میلیارد دلار و حجم کل صادرات و واردات این مناطق به ۵۲/۸ میلیارد دلار بالغ شده است که نسبت به سال پیش از آن ۲۵/۵ درصد رشد را نشان می‌دهد. در همین سال تعداد ۴۹۲۵ شرکت سرمایه‌گذاری خارجی با سرمایه‌ای حدود ۸/۶ میلیارد دلار در این مناطق ثبت شده‌اند و در مجموع بیش از ۳۹ هزار پروژه سرمایه‌گذاری مشترک با حجم ۶۰ میلیارد دلار تصویب شده است. در سال ۱۹۹۴، تولید ناخالص داخلی مناطق آزاد ساحلی با رشد ۱۶/۶ درصدی، به حدود ۸۰ درصد ارزش GDP کل چین رسید و ۶۷ درصد کل تولیدات صنعتی

۱. آشنایی با مناطق آزاد چین، ماهنامه مناطق آزاد، مهر ۱۳۸۰، ص ۱۹.

چین در این مناطق انجام شد. در این سال کل صادرات مناطق آزاد ساحلی چین با ۳۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۰۴/۹ میلیارد دلار رسید.^۱

دولت چین علاوه بر شهرهای ساحلی، در برخی استان‌ها نیز مناطق آزاد تجاری تأسیس کرد که اگرچه تا حدی موجب افزایش صادرات آن‌ها شد، اما در جهت جذب سرمایه‌های خارجی موفقیت چندانی نداشت. علت آن را می‌توان فقدان سیاست‌های ترجیحی، کمبود امکانات زیربنایی، کمبود تخصص‌های فنی و مدیریتی و نیروی کار ماهر و اختیارات محدود مقامات محلی ذکر کرد. دولت چین همچنین در شهرهای مرزی به تأسیس پارک‌های صنعتی اقدام کرد که از مزایا و معافیت‌های خاصی برخوردار بودند و هدف آن‌ها انتقال دانش فنی در کنار جذب سرمایه‌های خارجی بوده است.^۲

۲. عوامل موفقیت مناطق آزاد چین

گرچه نمی‌توان موفقیت تجربه مناطق آزاد را منفک از موفقیت اقتصاد چین در دو دهه اخیر ارزیابی کرد، اما در این بخش به مهم‌ترین عواملی که موجب عملکرد موفق این مناطق شده‌اند، اشاره می‌کنیم. مطالعات نشان می‌دهد که عمده‌ترین عوامل مؤثر بر عملکرد مناطق آزاد چین عبارتند از: بستر نهادی، زیرساخت‌های اقتصادی و سیاست‌ها و مقررات.

۱. همان، ص ۲۰.

۲. فرزانه نیازمند، پیشین، ص ۷۲.

۲-۱. بستر نهادی

رفتار اقتصادی جزئی از رفتارها و انتخاب‌های انسان به‌شمار می‌رود. از این‌رو علل و انگیزه‌های رفتار اقتصادی نیز نشأت گرفته از انگیزه‌ها و عللی است که شخصیت، رفتار و انتخاب وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.^۱ بنابراین نهادهای فرهنگ‌ساز، هم بر رفتار اقتصادی مردم و هم بر تصمیم اقتصادی حکومت تأثیر می‌گذارند. تحقیقات مختلف نشان داده‌اند که فرهنگ اقتصادی (در سطح فردی و خانوادگی) و همچنین نهادهای اجتماعی و سیاسی نقش قابل توجهی بر تحول اقتصاد چین داشته‌اند.^۲

مهم‌ترین عامل نهادی در اصلاحات عظیم اقتصادی چین را می‌توان تغییر نگرش رهبران این کشور به مؤلفه‌های اصلی توسعه و اقتصاد دانست که در واقع چرخش و عدول از اصول مارکسیسم - لنینیسم محسوب می‌شود.^۳ موجبات اصلی چنین تحولی را - صرف‌نظر از تحولات جهانی - باید در مشکلاتی که نظام اقتصادی دستوری، غیررقابتی و برنامه‌ریزی متمرکز در تخصیص منابع جامعه به بار آورده بود جستجو کرد. صاحب‌نظران چینی در بررسی علل عدم رشد و توسعه (علی‌رغم عوامل مثبت مانند صنایع اولیه و مادر یا ویژگی تلاش، نظم و صرفه‌جویی چینی‌ها) به این نتیجه رسیدند که نقطه کور مسأله، فقدان فضای مناسب کسب و کار و محیط نامناسب برای تولید و بهره‌وری است که محصول ناکارایی برنامه‌ریزی متمرکز و اقتصاد غیررقابتی و بسته به‌شمار می‌رود. آن‌ها دریافتند که استعداد چینی‌ها و اقوام دیگر در فضای نهادی ویژه‌ای شکوفا شده و سرعت می‌گیرد که در آن فضا، آزادی

۱. محمود متوسلی، توسعه اقتصادی ژاپن، انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۴.

۲. محمدجواد ایروانی، نهادها و تغییرات نهادی در چین، انتشارات در سال ۱۳۸۲.

۳. احمد معصومی‌فر، همان، ص ۷۹.

اقتصادی، حقوق مالکیت، رقابت، سازمان‌های پاسخگو، آزادی سیاسی، فرهنگ خدمت و تلاش و بالاخره سنت عدالت و مساوات در برابر قانون وجود داشته باشد.^۱

با چنین زمینه‌ای، اقتصاد چین از اواخر دهه ۱۹۸۰ به‌سوی برخی اصلاحات نهادی رفت، مانند استقرار تدریجی محیط‌رقابتی، حمایت از حقوق مالکیت، حرکت به سمت باز کردن اقتصاد به روی سرمایه‌گذاران خارجی، حاکم کردن تدریجی سازوکار بازار در تخصیص منابع، برقراری امنیت و ثبات در داخل و روابط خارجی و عدالت قضائی. در کنار این اصلاحات، نقش اقتصادی دولت در مدیریت و ثبات بخشی بر فرایند توسعه و نقش نهادهای فرهنگی مانند حفظ محوریت خانواده، سخت‌کوشی، نظم‌پذیری و صرفه‌جویی تقویت شد.

بستر لازم برای اجرای اصلاحات

مؤثر بودن اصلاحات نهادی وابستگی کامل به کارایی بستر اجرائی و اداری دارد. به عبارت دیگر باید در کنار اصلاح نگرش سیاستگذاری و مقررات، به مسائل اساسی مانند عدم تغییرات اساسی و کوتاه‌مدت در مقررات و روندهای اجرائی، کاهش فساد اداری، تسهیل ترتیبات و تشریفات اجرائی و یکسان و شفاف‌سازی روندهای نظارتی توجه اساسی شود تا مزیت محیط مناسب و مقررات مساعد، به‌وسیله تنگناهای اجرائی و اداری خنثی نشود.

بنابراین اگر موفقیتی در مناطق آزاد چین مشاهده می‌شود تا حد زیادی مدیون احساس امنیت سرمایه‌گذاران خارجی و محیط مناسب کسب و کار است که در اثر اصلاحات نهادی حاصل شد. به‌عنوان نمونه در ۱۵ سال منتهی به ۱۹۹۷، تعداد

۱. همان، ص ۸۰.

پروژه‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از ۶۳۸ پروژه به ۱۸۶۴۴ پروژه افزایش یافت که دلیلی برای انگیزه سرمایه‌گذاران خارجی و مناسب شمردن محیط اقتصادی چین است.^۱

۲-۲. زیرساخت‌های اقتصادی

برتری و مزیت مناطق آزاد چین در این اصل اساسی نهفته است که فضای مناسب برای سرمایه‌گذاری صنعتی و تجاری در این مناطق فراهم شد و با مساعدت‌های جدی دولت، زیرساخت‌های لازم برای بهبود شرایط تولید، کاهش هزینه محصولات، انتقال مدیریت تکنولوژی و در نهایت امکان بازاریابی برای محصولات چینی به‌وجود آمد. گرچه اصلاح سیاست‌ها و مقررات عامل مهمی به‌شمار می‌رود، اما آمادگی زیرساخت‌های مناسب برای تولید و صادرات و تقویت توان فنی - اداری مناطق آزاد، کمک شایانی به روند توسعه صنعتی و توان رقابت چین کرد.^۲ از سوی دیگر مناطق آزاد و ویژه اقتصادی الگوی مناسبی برای دیگر مناطق شد و این مناطق بر سطح اشتغال، تراز پرداخت‌ها، تراز بازرگانی، تقویت بازار سرمایه و به‌طور کلی اصلاح مسیر توسعه اقتصاد ملی اثر گذاشت.

وضعیت منطقه آزاد «شیامن» در سال ۲۰۰۰ از لحاظ امکانات زیرساختی در جدول زیر آمده است.^۳

۱. همان، ص ۲۱۷.

۲. محمدعلی خطیب، مناطق آزاد محور اصلاح‌طلبی اقتصاد چین، نشریه جاده ابریشم، ش ۱۹.

۳. سازمان منطقه آزاد قشم، نکاتی درباره اقتصاد آینده ایران و جایگاه منطقه آزاد قشم، معاونت طرح و برنامه، ۱۳۸۲.

جدول وضعیت منطقه آزاد شیامن از لحاظ امکانات زیرساختی در سال ۲۰۰

بندر	راه	فرودگاه	آب و برق	مخابرات	بیمارستان	دانشگاه	انبار
۷۳ اسکله و ۶۰ بندر با قابلیت پذیرش کشتی‌های ۱۰۰ هزار تنی	متصل به راه‌آهن سراسری چین مجهز به بزرگراه‌های متعدد	فرودگاه بین‌المللی اختصاصی	کاملاً تأمین شده است	سیستم مخابراتی پیشرفته ماهواره‌ای و نوری	۱۷ بیمارستان	۵۰۲ مؤسسه تحقیقات	با ظرفیت و امکانات متعدد در تمام بنادر

با چنین زیرساخت‌های قوی و پیشرفته‌ای که یا به‌صورت مستقیم به‌وسیله دولت احداث شده یا با پشتوانه و تسهیلات دولتی به‌وسیله بخش خصوصی شکل گرفته، روشن است که کیفیت و هزینه تولید کاملاً در حد رقابت بین‌المللی خواهد بود و با توجه به سهولت و جذابیت مقررات (که در بخش بعد ذکر می‌شود)، امکان جذب سرمایه‌ها و فناوری خارجی وجود دارد. به‌طوری که بنا بر گزارش تجاری ماهانه چین، سهم شرکت‌های خارجی - چینی در صادرات چین، از ۲۵/۲ درصد در سال ۱۹۹۳ به ۴۳/۱ درصد در سال ۱۹۹۸ بالغ شده است.^۱

۲-۳. سیاست‌ها و مقررات

الف) مقررات پولی و بانکی

سیاست‌های پولی و مالی درباره مناطق آزاد چین به‌وسیله بانک خلق چین تعیین می‌شود. آخرین اصلاحیه قوانین پولی و بانکی در مناطق آزاد چین در سال ۱۹۹۵ تصویب شد که به‌موجب آن اجازه تأسیس بانک خارجی یا شعب آن در مناطق آزاد داده شده است. همچنین می‌توان بانک‌های مشترک خارجی و چینی نیز تأسیس کرد و شعب این بانک‌ها شرط حداقل سرمایه را ندارند. همچنین مؤسسات و نهادهای مالی با اجازه بانک خلق چین می‌توانند به خرید و فروش اوراق قرضه داخلی یا خارجی یا افتتاح حساب سپرده داخلی یا ارزی اقدام نمایند. در ضمن می‌توانند در خرید و فروش ارز نیز شرکت کنند.^۱

ب) مقررات تجاری و تعرفه‌ای

طبق مقررات مناطق آزاد چین، مقامات مناطق می‌توانند پروژه‌های صنعتی و اقتصادی تا سقف ۵ میلیون دلار سرمایه‌گذاری را خود تصویب کنند. پروژه‌های غیرتولیدی مستلزم سرمایه خارجی، مشمول سقف فوق نیست. همچنین صادرات کالاهای تولیدی از این مناطق و ورود کالاهای سرمایه‌ای بدون هیچ‌گونه اخذ عوارض گمرکی انجام می‌شود. برای ایجاد تأسیسات زیربنایی در مناطق آزاد، دولت چین به شرکت‌های متقاضی وام اعتباری پرداخت می‌کند و زمین لازم را برای ۲۰ الی ۳۰ سال با شرایط آسان و اجاره پایین واگذار می‌کند. همچنین استفاده از نیروی انسانی خارجی

1. Zhuhi Free Trade Zone (2004) From, www. Zhfreetrade Zone. org.

۱. احمد معصومی‌فر، پیشین، ص ۱۸۷.

(به شرط مطابقت با نظام اداری کشور) آزاد اعلام شده است.^۱

ج) مقررات مالیاتی و جذب سرمایه‌گذاری

از سال ۱۹۸۸ سرمایه‌گذاران خارجی در چین ضمن معاف بودن از مالیات بر درآمدهای محلی، فقط مشمول مالیات بر درآمدی معادل ۱۵ درصد تولید، تجارت و سایر درآمدهای خویش هستند. در مناطق ویژه تسهیلات مالیاتی به شکلی است که مالیات بر درآمد شرکت‌ها نصف نرخ معمول تعیین می‌شود. برای مؤسساتی که ۷۰ درصد تولیداتشان صادر می‌شود، این نرخ کمتر خواهد بود. معافیت مالیاتی کامل تا دو سال منظور شده و در شرایطی که این مؤسسات در مناطق ویژه به انتقال دانش فنی اقدام کنند، معافیت مالیاتی دیگری برای مقادیر درآمد سالانه کمتر از ۳۰ هزار یوآن نیز اختصاص داده شد.

از نظر سرمایه‌گذاری نیز، سرمایه‌های خارجی و سود حاصل از فعالیت‌های اقتصادی سرمایه‌گذاران خارجی به راحتی می‌تواند به خارج از چین فرستاده شود و چنین سودی از مالیات بر درآمد وجه ارسالی معاف است. سرمایه‌گذاران خارجی در چین می‌توانند به هر نسبتی در طرح‌ها و فعالیت‌های اقتصادی مشارکت کنند و در صورت ملی شدن سرمایه‌ها، دولت متعهد به پرداخت غرامت است.^۲

1. Xiongggu Free Trade Zone (2004) From. www. China Vista. Com.

۳. درس‌های تجربه مناطق آزاد چین

برای ارزیابی عملکرد مناطق آزاد، از شاخص‌های توسعه جهانی استفاده می‌شود. مثلاً درباره نسبت سرمایه‌گذاری خارجی به داخلی در مناطق آزاد تجاری ایران در دوره (۱۳۷۰-۱۳۸۱) در هیچ سال این نسبت بزرگتر از یک نبوده و حتی نزدیک به یک نیز نیست. به عبارت دیگر این مناطق در جذب سرمایه‌گذاری خارجی نسبت به مقیاس‌های مطلوب ناتوان بوده‌اند. در مورد نسبت صادرات به واردات نیز هیچ‌گاه این رقم بزرگتر از یک نبوده و در واقع این مناطق تاکنون به صورت سکوی وارداتی کالاها به داخل عمل کرده‌اند.^۱

با این شرایط استفاده از تجربیات موفق مانند مناطق آزاد چین بسیار ضروری به نظر می‌رسد. براساس آنچه در این گزارش ذکر شد می‌توان نقاط مثبت عمده در تجربه چین را به شرح زیر بیان کرد:

۱. بسترهای نهادی به‌ویژه نگرش سیاستگذاران و مدیران ارشد برای استقرار محیط رقابتی، حمایت از حقوق مالکیت، برقراری امنیت اقتصادی و ثبات در روابط خارجی، عدالت بدون تبعیض قضائی، حاکم ساختن سازوکار بازار در تخصیص منابع و نگرش مثبت به سرمایه‌گذاری خارجی و اقتصاد باز، نقش تعیین‌کننده‌ای در فضای کسب و کار مناطق آزاد دارد. در این زمینه باید به نظام اداری - اجرایی مبتنی بر سهولت، ثبات و بدون فساد نیز اشاره کرد.

۱. گزارش بررسی نقش مناطق آزاد - ویژه اقتصادی در رشد و توسعه صنعت و معدن، دفتر برنامه‌ریزی وزارت صنایع و معادن، ۱۳۸۵.

۲. گسترش و تقویت زیرساخت‌های اقتصادی مناسب برای تولید و صادرات که بیش‌تر با پشتیبانی و تسهیلات دولت انجام گرفته موجب شده که زمینه جذب سرمایه‌گذاران و رشد بهره‌وری و فناوری در مناطق آزاد بسیار مساعد و مایه شکوفایی باشد.

۳. اصلاح قوانین و مقررات از جمله:

الف) اصلاح مقررات پولی و بانکی به‌نحوی که با حفظ توان رقابتی به سمت قوانین بین‌المللی پولی حرکت کنیم، مانند مجوز و مشوق‌های تأسیس بانک خارجی و ایجاد فرصت شکل‌گیری نهادهای متنوع و ابزارهای مالی و غیره.

ب) اصلاح قوانین تجاری و تعرفه‌ای با هدف افزایش توان رقابت، رشد صادرات و ارتقای فناوری و بهره‌وری از راه‌هایی مانند بازنگری در قانون تجارت، به رسمیت شناخته شدن مالکیت خارجی، تسهیلات ارزی و غیره.

ج) اصلاح مقررات سرمایه‌گذاری و مالیاتی از طریق اعطای معافیت‌های مالیاتی با جهت‌گیری تولیدی - صنعتی و اولویت‌های خاص، کاهش تشریفات سرمایه‌گذاری، ارائه تضمین به سرمایه‌گذاران خارجی برای ملی نکردن سرمایه‌ها و مواردی از این قبیل.

منابع و مآخذ

۱. معصومی‌فر، احمد، الگوی توسعه اقتصاد چین، انتشارات سروش، ۱۳۸۴.
۲. نیازمند، فرزانه، راهنمای صادرات به چین، انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۹.
۳. طاری، فتح‌الله، گزارش بررسی نقش مناطق آزاد - ویژه اقتصادی در رشد و توسعه صنعت و معدن، دفتر برنامه‌ریزی وزارت صنایع و معادن، ۱۳۸۵.
۴. خطیب، محمدعلی، مناطق آزاد محور اصلاح‌طلبی اقتصاد چین، نشریه جاده‌ابریشم، شماره ۱۹.
۵. انوار، سیدفخرالدین، قشم و تجربیات توسعه، انتشارات سازمان منطقه آزاد قشم، ۱۳۸۴.
۶. آشنایی با مناطق آزاد چین، ماهنامه مناطق آزاد، مهر ۱۳۸۰.
۷. متوسلی، محمود، توسعه اقتصادی ژاپن، انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۴.
۸. ایروانی، محمدجواد، نهادها و تغییرات نهادی در چین، انتشارات درس، ۱۳۸۲.
۹. سازمان منطقه آزاد قشم، نکاتی درباره اقتصاد آینده ایران و جایگاه منطقه آزاد قشم، معاونت طرح و برنامه، ۱۳۸۲.
10. Zhuhai Free Trade Zone (2004) From [www. Zhufreetrade Zohe.Org](http://www.zhufreetradezone.org).
11. Xianggu Free Trade Zone (2004) From [www. China Vista.Com](http://www.China Vista.Com).

شماره مسلسل: ۷۸۶۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مروری بر تجربه مناطق آزاد تجاری - صنعتی در چین

Report Title: An Over View of the China's Experience for Free Trade Zones

نام دفتر: مطالعات اقتصادی

تهیه و تدوین: سیداحسان خاندوزی

ناظر علمی: فتح‌الله تاری

متقاضی: عطاء... حکیمی (عضو کمیسیون اقتصادی)

ویراستار ادبی: پرند فیاضی

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها:

۱. مناطق آزاد چین (China Free Zones)

۲. نهادها (Institutions)

۳. زیرساخت‌ها (Infrastructures)

۴. مقررات (Regulations)

منابع و مآخذ تهیه گزارش:

در انتهای گزارش درج شده است.